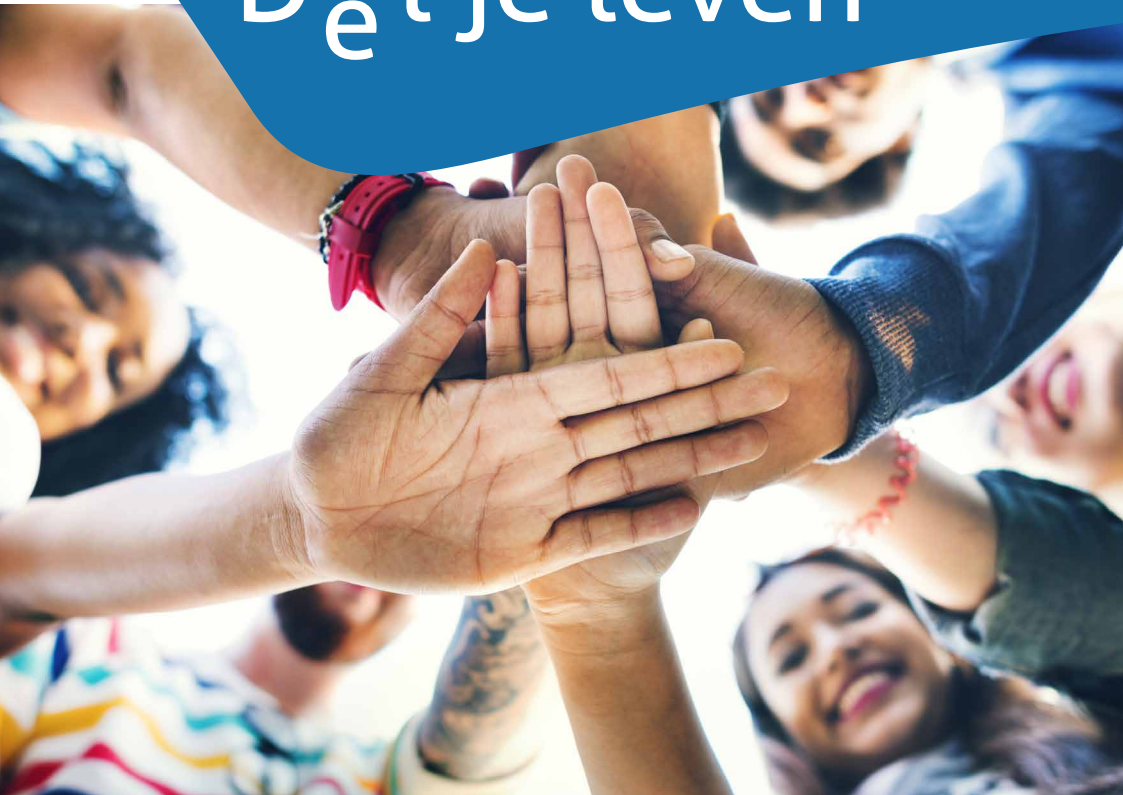

D_e l je leven

Een praktische handreiking
over het verbinden van jongeren
en diaconaat

Deel je leven

Diacon wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van deputaten diaconaat van de Christelijke Gereformeerde Kerken voor diakenen en anderen die betrokken zijn bij al die zaken die verband houden met diaconaat.

Deze gezamenlijke uitgave Deel je leven is uitgegeven onder medeverantwoordelijkheid van het Diaconaal Steunpunt (Gkv/NGK). De uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met het NGJ, het CGJO en het Praktijkcentrum en is naast diakenen ook gericht op jeugdleiders.

Redactie

Gé Drayer
Lia van Grootheest
Bertine Heikamp
Trudy Luth
Lilian Steensma

Voor deze gezamenlijke uitgave is Derk Jan Poel (Diaconaal Steunpunt) aan de redactie toegevoegd.

Bezoekadres

Dienstenbureau CGK,
Ghandistraat 2, 3902 KD Veenendaal

Redactieadres

Postbus 334, 3900 AH Veenendaal
0318-582367
diaconaat@cgk.nl
www.cgk.nl/diaconaat
facebook.com/diaconaatCGK

Rekeningen

Bijdragen voor Diacon kunt u storten op IBAN NL52 INGB 0000 5353 00 t.n.v. Landelijk Kerkelijk Bureau CGK te Veenendaal o.v.v. Diacon.

Abonnementen

Voor de eerste vijf abonnementen is de bijdrage € 10,- per jaar per abonnement. Voor elk extra abonnement wordt een bijdrage gevraagd van € 3,- per jaar met een maximum van € 54,-. Losse exemplaren zijn te verkrijgen voor € 2,50.

Productie

buro111, Zierikzee

ISSN 0924-6398

Veenendaal, Zwolle, februari 2017

Redactioneel

U kon het al direct aan de lay-out en de dikte van het nummer zien: dit is een speciale uitgave van Diacon. Diacon is een bekend begrip voor de CGK-diaken. Vanaf nu ook voor de GKv- en NGK-diaken. Want op deze eerste ook in vormgeving gezamenlijke uitgave volgen in de loop van de tijd meerdere.

Deze Diacon staat helemaal in het teken van de jeugd en richt zich in het bijzonder op diakenen en jeugdleiders. De titel van deze Diacon is ook de naam van de werkgroep die deze Diacon met enthousiasme heeft geschreven: Deel je leven! De werkgroep is vorig jaar opgericht door de drie kerken om jeugddiaconaat bijzondere aandacht te geven. Meer hierover lees je in de inleiding.

NB: In deze gezamenlijke uitgave hebben we de gebruikelijke 'u-vorm' van Diacon vervangen door de 'jij-vorm'.

De redactie

Inhoud

Inleiding	5		
Deel 1 - Samen		Deel 3 - Plannen	
1. Diaconaat en jeugdwerk horen bij elkaar	5	8. Jongeren erbij betrekken	30
2. De Bijbel over je leven delen	8	9. Diaconaat en catechese	33
3. Gezamenlijke verantwoordelijkheid en inzet	13	10. Structurele planning	36
		11. Duurzaam diaconaat	37
Deel 2 - Jongeren		Deel 4 - Aan de slag	
4. Jongeren en delen	16	12. Materialen	41
5. Netwerkers	19	13. Diaconale leertest	45
6. Leren door te doen	22	14. Taakomschrijving jeugddiaken	48
7. Leren van anderen	25	15. Media en tips	51
		16. Meer lezen	51

Deel je leven

Inleiding

Het onderwerp jeugddiaconaat stond al een hele tijd op het wensenlijstje van de verschillende deputaatschappen. Diaconaat is immers wezenlijk voor ons gemeente-zijn en daar hoort de jeugd ook volop bij.

Maar hoe brengen we jongeren en diaconaat bij elkaar? Daarvoor is de werkgroep *Deel je leven!* in het leven geroepen. Hierin hebben de diaconale deputaatschappen en verschillende jeugdwerkorganisaties uit de drie kerkgenootschappen de krachten gebundeld.

In het project *Deel je leven!* werken we samen aan een sterkere verbinding tussen diaconaat en jongeren in de gemeente. Deze Diacon is daarvan een eerste resultaat. Want we geloven dat juist diaconaat een van de sleutels kan zijn om jongeren de essentie van het Evangelie te laten zien en ervaren. Als werkgroep willen we kerken handvatten bieden om jongeren daadwerkelijk te betrekken bij het diaconaat van de gemeente.

De werkgroep Deel je leven! bestaat uit Ingrid Dobbe (Deputaten diaconaat CGK), Jenne Minnema (CGJO, Christelijke Gereformeerde Jeugdwerkorganisatie), Anko Oussoren (Praktijkcentrum), Derk Jan Poel (Diaconaal Steunpunt, GKv/NGK), Karen Scheele en Paul Smit (NGJ, Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk). De werkgroep heeft daarnaast afstemming gezocht met het LCJ (Landelijk Contact Jeugdwerk, CGK) en haar suggesties zoveel mogelijk verwerkt.

Deel 1 - Samen

1. Diaconaat en jeugdwerk horen bij elkaar

Een zevenjarig meisje speelt tijdens de collecte met haar muntje. Ze vraagt haar moeder waar het geld voor bestemd is. 'Vandaag is de collecte voor de diaconie', krijgt ze als antwoord. 'O, het geld is dus voor papa zelf, dan wil ik extra veel geven', reageert het meisje spontaan.

Kans

Dit voorval doet denken aan de reactie van een predikant toen aan hem werd gevraagd of hij tijdens de catecheselessen ook aandacht geeft aan diaconaat. 'Jazeker, iedere les collecteren we. Zo proberen we de kinderen vanaf een jonge leeftijd diaconaat aan te leren', luidde de reactie. De collecte als hét element van diaconaat.

Dit voorbeeld illustreert de diaconale vorming van onze jongeren. We brengen de jeugd nauwelijks echt het dienende en delende karakter van de kerk bij. In het jeugdwerk is diaconaat geen vanzelfsprekend aandachtsveld. De verbinding tussen diaconie en jongeren is vaak beperkt. Terwijl het toch van groot belang is dat jongeren leren ervaren waar het om gaat bij diaconaat.

Daar ligt volgens ons een grote kans, want jongeren verwachten van een kerk dat ze doet wat ze zegt. Ze willen een kerk die inspireert en laat zien waar ze voor staat.

Hoe kunnen we die betrokkenheid bij het diaconaat handen en voeten geven in het jeugdwerk?

Dienen

Voorop staat dat het diaconaat geen losstaand onderdeel van ons kerk-zijn is. In de Bijbel lezen we over de kerk als een (levens)delende gemeenschap. Diaconaat is in essentie het dienen van de ander, door de gaven die we van God hebben ontvangen (zowel materieel als geestelijk) te delen. Het diaconaat behoort daarom een eigen plek te krijgen in de totaalvisie op het jeugdwerk. Dat jeugdwerk moet op zijn beurt weer zijn ingebed in de kerk als geheel.

Rikko Voorberg, spreker tijdens een van de diakenendagen (GKv/NGK): 'We kunnen niet langer accepteren dat het diaconaat in onze kerken wordt uitgevoerd door een speciaal groepje mensen die dat in stilte doen. Diaconaat is een taak en opdracht van de hele gemeente! De kerk heeft altijd gezorgd voor mensen 'aan wie we niets hebben'. Mensen voor wie niemand zorgt, die het niet 'verdient' hebben, die niets hebben terug te geven. Waarom? Omdat we zelf zulke mensen zijn!'

Ondersteuning

'Omdat we zelf zulke mensen zijn.' Zie je hoe diaconaat hier de kern van je geloof raakt? Diaconaat is dan ook van groot belang in de geloofsvorming van onze jongeren. Want de ander dienen zoals Christus jou diende, komt je niet vanzelf aanwaaien. Dat moet je leren door te doen.

Met het project 'Deel je leven' willen we graag bijdragen aan een sterkere diaconale geloofsvorming van jongeren. Wij willen lokale gemeenten graag helpen om jongeren meer te betrekken bij het diaconaat van de gemeente en ze verantwoording te laten dragen voor hun eigen diaconale inzet.

Samenwerking

Wanneer het diaconaat nadrukkelijk een plek krijgt in de geloofsopvoeding, komen meerdere doelgroepen in beeld, ieder met een eigen taak en rol. Wij richten ons in deze uitgave vooral op jeugdleiders en diakenen. Om verwarring te voorkomen, gebruiken we de term *jeugdwerker* voor de professionele jongerenwerker en *jeugdleider* voor iedereen die leidinggeeft aan jongerenwerk in de gemeente (bijvoorbeeld verenigingsleiders).

Wij geloven dat het verbinden van jongeren met diaconaat vraagt om intensieve samenwerking tussen diakenen en jeugdleiders. De diaken zien we als de initiator, toeruster en coördinator van de diaconale activiteiten en de jeugdleider als degene die aansluiting heeft bij de jongeren. Samen met de jongeren kunnen ze plannen maken om het diaconaat meer onderdeel te laten worden van het jeugdwerk in de gemeente. Maar waar moet je dan beginnen?

**De ander dienen zoals Christus jou diende
komt je niet vanzelf aanwaaien**

Delen

We moeten beginnen bij de jongeren zelf. Jongeren hebben hun eigen antennes en manieren van communiceren. Om met jongeren te werken, is het belangrijk je in te leven in hun denk- en leefwereld en daarop aan te sluiten. In het werken met jongeren is je leven delen een belangrijk element. Gelukkig is de kerk in essentie een (levens)delende gemeenschap. En diaconaat in essentie het dienen van elkaar door de gaven die je van God hebt ontvangen te delen.

Daarom werken we vanuit de visie *Deel je leven*. Want we geloven dat de delende kerk de sleutel is voor diaconaal jongerenwerk. Je leven delen heeft daarbij diaconaal gezien twee kanten.

Diaconaat voor jongeren

Hierbij gaat het om het geven van hulp bij diaconale problemen. We denken dan bijvoorbeeld aan jeugdwerkeloosheid, eenzaamheid, alcohol- en drugsgebruik en discriminatie op het gebied van ras of seksuele geaardheid.

Diaconaat door jongeren

Dit begint bij het leren en bevorderen van diaconaal bewustzijn. De jongeren gaan zelf ontdekken welke gaven zij hebben gekregen en hoe ze die kunnen inzetten. Daarbij hebben ze wel wat stimulans en begeleiding nodig.

Praktisch

Deze uitgave bevat veel praktische informatie. We hebben bewust gekozen voor een praktische insteek, vanuit een diep besef dat diaconaat een voluit Bijbelse roeping is. Voor een uitwerking van deze roeping - die hoort bij het navolgen van een dienende Heer - verwijzen we in deze Diaconaat graag naar de diverse anderen bronnen die hiervoor beschikbaar zijn. Naast een kijkje in de leef- en denkwereld van jongeren, lees je meer in deze uitgave over hoe je diaconaat en jongeren met elkaar kunt verbinden. Daarbij doen we allerlei praktische handreikingen en suggesties. Ook helpen we je graag op weg om het diaconaat en jeugdwerk structureel en langdurig aan elkaar te verbinden.

En natuurlijk geven we je concrete tips om met jongeren diaconaal aan de slag te gaan. Er is een veelheid aan uitstekende projecten en methodes hiervoor beschikbaar.

Deze uitgave bevat een verkort overzicht. Een uitgebreide inventarisatie is beschikbaar op de websites www.cgk.nl/diaconaat en www.diaconaalsteunpunt.nl.

Delen op Facebook

Samen betekent ook dat we van elkaar willen leren. Deel daarom je mooie en moeilijke ervaringen en je vragen met ons en elkaar in de Facebook groep [Deel je leven - delende kerk als sleutel voor diaconaal jongerenwerk](#).

2. De Bijbel over je leven delen

Als projectgroep werken we vanuit de visie Deel je leven, omdat we geloven dat de delende kerk de sleutel is voor diaconaat in jongerenwerk. Maar wat staat er eigenlijk over in de Bijbel? Misschien denk je dat vanuit de Bijbel het toch wel duidelijk is: je moet een ander helpen. Maar helpen gaat verder dan alleen barmhartigheid. Voor God is het juist een zaak van gerechtigheid en recht doen. Daarmee wordt het gelijk een stuk minder vrijblijvend.

Zichtbaar

De Bijbel laat duidelijk zien dat het belangrijk is dat we omzien naar mensen in nood. Dat begint al in het Oude Testament met de wetgeving waarin volop aandacht is voor de zorg voor de weduwe, wees en vreemdeling. Ook in het leven van Jezus wordt dat zichtbaar. Hij vertelt maar laat vooral ook *zien* hoe je met mensen omgaat die minderwaardig worden gevonden. Jezus gaat met iedereen om, ook al levert dit verontwaardiging op.

Eeuwig leven

We worden gered door geloof alleen, maar niet door geloof dat 'alleen staat'. Dat is een

eeuwenoude waarheid in de kerk. Aan de boom herken je de vrucht. De vraag is hoe de genade die je hebt ontvangen zichtbaar wordt in jouw eigen leven.

In dat licht wordt in de Bijbel het helpen van de ander zelfs gekoppeld aan het deelkrijgen aan het eeuwige leven. Het verhaal van de barmhartige Samaritaan bijvoorbeeld begint met de vraag 'Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?' (Lucas 10: 25). Jezus leert ons in dat verhaal dat als je deel wilt krijgen aan het eeuwige leven je hulpvaardigheid een belangrijk criterium is.

criterium

Ook in Mattheüs 25 zien we dat terug. Jezus omschrijft hier hoe Gods oordeel werkt en welke criteria Hij hanteert om scheiding aan te brengen tussen de schapen en de bokken. Hij gebruikt daarbij niet criteria als: Hoe vaak bid je per dag? Lees je de bijbel? Ga je naar de kerk?

Wat het criterium wel is? Je leest het in Mattheüs 25. Hongerigen voeden, zieken bezoeken, naakten kleden, enzovoort. Heel praktische diaconale zaken. Het verbluffende is dat alles wat we voor de 'minsten' van onze broeders of zusters hebben gedaan, we voor Hem hebben gedaan (Mattheüs. 25:31-46).

God neemt het helpen van de ander bloedserieus! Wat ziet de ander van Christus in jou? Maar ook andersom. Zie je Christus in die ander? En besef je wat het inhoudt als Jezus zegt dat wat je hebt gedaan voor Hem hebt gedaan? Als je een ander helpt, doe je dat niet alleen voor die ander, maar ook voor God.

Spiegel

Betekent dit dan dat we iedereen moeten helpen? We kunnen toch niet de hele wereld op onze schouders nemen?

Dezelfde vraag stelt de wetsgeleerde Jezus in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan: 'Wie is mijn naaste?' (Lucas 10:29). Het antwoord van Jezus geeft ons richting. Jezus draait het om en stelt ons de vraag of we nog bewogen raken door de omstandigheden van de ander.

De spiegel die Jezus de wetgeleerde in deze gelijkenis voorhoudt, verdient ook vandaag de aandacht. Het zijn uitgerekend een priester en een leviet die onderweg zijn. De onderliggende voorstelling is dat als zij de gewonde man aanraken, en dus in aanraking komen met bloed, ze onrein worden. Dat heeft consequenties: ze zouden niet meer in de tempel kunnen dienen.

Dus is de vraag: wat is belangrijker? De gewonde man helpen, of rein zijn om zo in de tempel dienst te kunnen doen? Daarin houdt Jezus ons een spiegel voor. Wat is voor ons als christenen (en als kerk) echt belangrijk? Zijn we bereid om een ander te helpen, ook als we daardoor de afkeuring oproepen van onze eigen interne kerkcultuur?

Keuzes

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan gaat over het maken van keuzes, risico's nemen en je eigen plannen opzij zetten voor een ander. Ook als die ander zich ver buiten je comfortzone bevindt. Ondubbelzinnig komt in de gelijkenis mee dat bewegeneid tijd en geld kost. De twee penningen (denarie) die de Samaritaan de waard geeft, zijn ongeveer vergelijkbaar met twee keer een dagloon. Bewegeneid is meer dan sympathie voor een ander op kunnen brengen. Bewegeneid is jezelf laten inschakelen met wat je hebt.

Evenwicht

Wanneer we anderen helpen, moeten we niet zelf erdoor in de problemen komen. Wel mogen we anderen laten delen in onze overvloed. Volgens Paulus moet er sprake zijn van evenwicht. Een evenwicht waarbij we de ene keer met onze overvloed de nood van anderen lenigen en een andere keer op onze beurt door anderen worden geholpen vanuit hun overvloed. Bij zo'n evenwicht heeft de een niet te veel en de ander niet te weinig (2 Korinthe 8:13-15).

Bewegeneid is je laten inschakelen met wat je hebt

Vanuit het hart

God vindt het belangrijk dat we anderen helpen. Juist in het delen wordt de balans zichtbaar. Paulus laat aan de Korinthiërs weten dat het er vooral om gaat dat als je iets geeft je dit vanuit je hart doet. We zijn vrij om te geven zonder tegenzin of dwang. God wil dat wij uit onszelf de ander helpen. En dat blijmoedig doen. Hij dwingt ons niet, het mag uit onszelf komen (2 Korinthe 9:7).

De christenen in Macedonië hadden dat goed begrepen. Ze waren arm, maar gaven graag en meer nog dan ze konden missen (2 Korinthe 8:3-4). Juist hierin zien we ten diepste ook hoe God met ons omgaat. In de Samaritaan die de gewonde man helpt, mogen we ook Jezus herkennen die ons helpt. Zou het niet zo zijn dat als we daar werkelijk van onder de indruk zijn, we niet anders kunnen dan er juist ook voor de ander zijn die hulp nodig heeft?

God wil dat wij elkaar liefhebben: de ander als onszelf in een door Hem bedoeld evenwicht.

Delen

Het is in Gods koninkrijk rechtvaardig om goed voor anderen te zorgen. Zijn rechtvaardigheid houdt voor altijd stand, hoe zit het met de onze? Als we naar deze aarde kijken, zien we dat het grootste deel van de wereldbevolking in (extreme) armoede leeft en een klein deel in luxe en welvaart. Er is sprake van een groot onevenwicht. Een oneerlijke verdeling van de rijkdommen die Hij aan ons heeft gegeven om van te leven.

Het verbinden van diaconaat en jongeren vraagt inzet van kerkenraad, jeugdleiders, diakenen, jongeren en ouders

De grote vraag is: wat doen wij hiermee? Zijn wij bereid om ons uit te strekken naar onze medemensen in nood? Zijn wij bewogen met het probleem dat armoede en onrecht genegeerd wordt? Helpen wij de ander die gelijkwaardig is aan onszelf om uit de schulden te komen en voor zichzelf te zorgen? Oftewel: staan wij voor recht en gerechtigheid? Uiteindelijk is de vraag: wat willen wij met ons leven? Waarvoor gebruiken wij onze gaven en talenten? Voor onszelf of ook voor de ander? Durven we te delen, willen we delen? Wat willen wij dat jongeren zien als ze naar onze levens kijken? En wat wil de kerk dat zichtbaar wordt in deze wereld?

3. Gezamenlijke verantwoordelijkheid en inzet

Wij geloven dat het verbinden van diaconaat en jongeren vraagt om intensieve samenwerking tussen verschillende partijen. In dit hoofdstuk leggen we de verbinding tussen de verschillende betrokkenen. Het vraagt om gedeelde inzet van kerkenraad, jeugd-leiders, diakenen, jongeren en ouders. Het gezamenlijk belang daarbij ligt in het delen van je leven vanuit je geloof: dienen in navolging van Jezus.

Kerkenraad

De kerkenraad is eindverantwoordelijk voor een integrale aanpak van het diaconale jeugdwerk. Zij is er verantwoordelijk voor dat diaconale activiteiten en vorming door en voor jongeren in de gemeente tot bloei komen. Zij kan voorwaarden scheppen voor de diaconie en het jeugdwerk om hiermee aan de slag te gaan. De kerkenraad kan zo ervoor zorgen dat het diaconaat geïntegreerd wordt in het hele gemeentelven.

Naast diaconaat *door* jongeren moeten we diaconale aandacht *voor* jongeren niet vergeten

Diakenen

Het verbinden van diaconaat en jongeren vraagt om samenwerking tussen diakenen en jeugd-leiders. Samen plannen maken om het diaconaat meer deel te laten zijn van het jeugdwerk in de gemeente. De diaken is daarbij initiator, toeruster en coördinator van het diaconale werk. Hij biedt ondersteuning bij de uitvoering van het diaconale werk. Het kan hierbij helpend zijn als er een jeugddiaken is aangesteld of een diaken deze taak specifiek krijgt toegewezen.

Naast diaconaat *door* jongeren moeten we diaconale aandacht *voor* jongeren niet vergeten. In samenwerking met jeugdleiders en jongeren kan het ondersteunen van jongeren makkelijker aandacht krijgen. Denk daarbij aan jongeren met problemen op school, jongeren die gepest worden, die schulden hebben, die mantelzorger zijn voor een zieke ouder. De samenwerking brengt deze jongere beter in beeld bij diakenen.

Jeugdleiders

De jeugdleider is degene die aansluiting heeft bij jeugd en jongeren. Hij weet waar de interesses van de jongeren liggen en wat hun vaardigheden zijn. Hij kan het beste inschatten welke jongeren kunnen aansluiten bij een bepaalde diaconale activiteit. Van alle partijen weet hij het beste welke jongeren goed met elkaar samenwerken, waar ze elkaar aanvullen en ondersteuning bieden.

Ook heeft de jeugdleider oog voor persoonlijke problematiek bij een jongere. Door de samenwerking met diakenen komt op een natuurlijke wijze hulp en ondersteuning vanuit de diaconie tot stand. Vaak hebben gemeenteleden die geen diakenen zijn geweest geen idee van de contacten en mogelijkheden die diakenen hebben. Een jeugdleider is dichter bij de bron voor hulp aan een jongere.

**Neem jongeren serieus:
betrek ze als volwaardige gesprekspartner**

Jongeren

Juist als we zeggen dat het bij diaconaat gaat om de hele gemeente, dat elk lid belangrijk is met zijn gaven en talenten, is het van belang om jongeren serieus te nemen. Ze moeten als volwaardige gesprekspartner betrokken worden in het diaconaal bezig zijn.

Cruciaal is daarbij de vraag wat jongeren nodig hebben om hun geloof handen en voeten te geven. Laat de jongeren meedenken en meebeslissen bij het kiezen van diaconale activiteiten. Ze leren meer door zelf te doen dan door uit te voeren wat door volwassenen bedacht en besloten is.

Het woord overtuigt, maar het voorbeeld beïnvloedt. Wees niet bang dat jouw kinderen niet luisteren, ze observeren jou tenslotte de hele dag.

Moeder Teresa

Ouders

Ouders zijn een belangrijke motor achter de motivatie van jongeren. Door de opvoeding en het dagelijkse voorbeeld dat ze geven, laten ouders zien hoe het leven als christen in de praktijk ingevuld kan worden. Jongeren zien en leren veel van de tijd die ouders ergens voor vrijmaken, de mensen die thuis over de vloer komen, de dingen waaraan geld uitgegeven wordt en hoe ouders reageren op het nieuws.

Stimuleer daarom als diaken ook bewust het diaconaat van gezinnen. Maak bijvoorbeeld gebruik van Stichting Present (zie kader). Stimuleer gezinnen maandelijks een gast aan tafel uit te nodigen voor de maaltijd. Of om 's zondags uit de kerk een gezin op de koffie te vragen. Stimuleer tot zorg voor Gods schepping. Wijs gezinnen op de mogelijkheden van een 'groen' huishouden.

Ouders zijn daarnaast ook de laagdrempelige verbinding met de gemeente. Daar waar jongeren het uit zichzelf moeilijk kunnen vinden om contact te maken met volwassenen en senioren, helpt het netwerk van de ouders. Daarmee worden ze makkelijker onderdeel van de delende gemeenschap.

Tip

Stichting Present heeft een speciale methode ontwikkeld voor gezinnen. Het biedt ouders een praktisch handvat om kinderen te laten ervaren wat het betekent om te zien naar de naaste in de eigen wijk of stad.

Zie <http://stichtingpresent.nl/meedoen-als/meedoen-als-gezin/>.

Gezamenlijke inzet

Vanuit het gezamenlijke belang is het belangrijk dat we dit onderwerp op de agenda van zowel de kerkenraad, de diaconie als het jeugdwerk krijgen. Zoek als diakenen en jeugdleiders contact met elkaar, bespreek de mogelijkheden en zet lijnen uit om jongeren gericht te betrekken bij het diaconaat.

Gezamenlijke en structurele inzet vraagt van de kerkenraad, de diaconie en het jeugdwerk om specifiek beleid op diaconaat van en voor jongeren. Bij het maken van beleid is het daarbij belangrijk dat we vooral aan een diaconale inzet denken die het hele jaar door kan plaatsvinden. Want hoe goed en motiverend evenementen zoals Nacht Zonder Dak ook zijn, ze blijven eenmalig van karakter.

Deel 2 - Jongeren

e/e 4. Jongeren en delen

Voor jongeren is delen vermenigvuldigen. Wie een tijdje weggaat, zet zijn woning tegen een leuke vergoeding op Airbnb. Voor een couchsurfende reiziger stel je gratis een bed beschikbaar. Een foto of mp3'tje deel je eenvoudig via je smartphone. En als de batterij ervan leeg is, dan leen je de mobiele oplader - ook wel bekend als life saver - van een van je vrienden. Delen is in! Maar zien jongeren dat ook terug in de kerk?

Voor jongeren betekent weggeven niet langer dat je iets kwijtraakt. Het heeft eerder de betekenis 'delen is vermenigvuldigen'. Door te delen laat je anderen genieten van wat jij hebt ontvangen, zonder dat je bang bent dat je er zelf slechter van wordt. Het idee is juist dat iedereen er beter van wordt. Is dit ook een mentaliteit die wij doorgeven aan jongeren in het jeugdwerk?

Life saver

Terug naar de life saver. Een prachtige benaming van de oplader die je kunt meenemen in je broekzak. Stel dat de accu van je telefoon leeg is en je die nergens kunt opladen. Dan ben je afgesloten van je leefwereld. Dat wil je toch niet meemaken! Een life saver zorgt ervoor dat je verbonden blijft. Eigenlijk is het logisch om je life saver te delen, dat doen anderen ook met jou.

Maar blijft delen ook zo makkelijk als je er zelf slechter van wordt? In Handelingen 2 staat een mooie omschrijving van hoe christenen delen (zie kleurvlak).

Prachtig hoe de gemeenschap op verschillende terreinen levens redt. De kerk als life saver! Dat is onze droom voor de kerk van vandaag, voor kinderen, jongeren en volwassenen. Dat vraagt om een kerk waarin gedeeld wordt, ook *voor* en *door* jongeren.

De kerk als life saver

'En allen die het geloofden, waren bijeen en hadden alle dingen gemeenschappelijk; en zij verkochten hun bezittingen en eigendommen en verdeelden die onder allen, naar dat ieder nodig had. En zij bleven dagelijks eensgezind in de tempel bijeenkomen, en terwijl zij van huis tot huis brood braken, namen zij gezamenlijk voedsel tot zich, met vreugde en in eenvoud van hart.' (Handelingen 2: 44-46)

Laat jongeren ervaren dat de kerk een life saver kan zijn

Voor jongeren

Schulden en mantelzorg

Jongeren mogen ervaren dat de kerk ook voor hen een life saver kan zijn. Een op de drie á vier jongeren van achttien jaar en ouder heeft een schuld of een betalingsachterstand. Natuurlijk kun je vragen stellen bij hoe die schulden ontstaan zijn, maar dat neemt niet weg dat veel jongeren met een probleem zitten waar ze zonder hulp niet uitkomen. Hebben we deze jongeren in beeld? Vergeet ook niet de jongeren met een (chronisch) zieke ouder. Soms verlenen die jongeren dezelfde mantelzorg als die volwassenen geven, maar dan zonder de hulp en begeleiding die volwassenen daarbij krijgen. Voor de kinderen in een gezin met een zieke ouder is het vanzelfsprekend dat kinderen taken op zich nemen. Ze klagen er niet over en weten ook niet altijd dat ze begeleiding kunnen krijgen.

De realiteit is dat de verantwoordelijkheid van de mantelzorg zo zwaar op de kinderen kan drukken dat ze een achterstand in hun ontwikkeling oplopen. Kennen we de jongeren in deze situaties? Kunnen we helpen met begeleiding of het overnemen van mantelzorgtaken?

Eenzaamheid en anders zijn

Onder jongeren komt ook veel eenzaamheid voor. Ze kennen veel mensen en hebben vaak een groot sociaal netwerk, maar ze missen echte intimiteit in de contacten buiten hun eigen gezin, familie en vriendengroep. Dus als bijvoorbeeld door echtscheiding de gezinsband verbroken is en het contact met de familie op een laag pitje staat, zijn alleen nog de eigen vrienden over. Voor jongeren is dan het contact met volwassenen in de kerk niet altijd even vanzelfsprekend. Delen wij onze oprechte aandacht met hen?

En jongeren die 'anders' zijn, is er in de kerk een plek voor hen? Ze blijven als individu nogal eens onzichtbaar. Of er wordt voor hen gedacht dat ze 'niet op de kerk zitten te wachten'. Misschien niet, maar behoefte aan contact hebben ze zeker.

Delen wij onze oprechte aandacht met jongeren?

Tips

Het is belangrijk dat jongeren die hulp nodig hebben, die hulp ook ontvangen. Realiseer je dat jongeren het diaconale adres van de kerk vaak niet kennen en geen idee hebben wat de gemeente voor hen zou kunnen betekenen. Communiceer daarom duidelijk wat je als gemeente en diaconie voor jongeren kunt betekenen. En train jeugdwerkers om signalen op te vangen en met jongeren in gesprek te gaan over de vraag hoe zij andere jongeren kunnen helpen. Zorg dat je als jeugdwerkers en diaconie met elkaar overlegt en de zorg en aandacht voor deze jongeren met elkaar afstemt.

Door jongeren

Jongeren mogen ook leren hoe de kerk een life saver kan zijn voor mensen in nood. Daarbij hebben jongeren op allerlei manieren veel te geven. Concreet kun je jongeren leren te delen door bijvoorbeeld sponsoracties als Nacht Zonder Dak, Zip Your Lip en de actie Schoenmaatjes. Jongeren doen mee aan een leuk project en door het delen van hun tijd en inspanning dragen ze hun steentje bij aan de hulpverlening voor mensen in nood.

Denk bijvoorbeeld ook aan een oppascentrale. Vraag jongeren eens of ze - eventueel tegen een kleine vergoeding - willen oppassen bij gemeenteleden. Misschien gebeurt het zelfs al via de onderlinge contacten in de gemeente. Ditzelfde geldt voor het bezoeken van mensen thuis. Ook hierin kunnen jongeren (voor of na schooltijd) goed een rol spelen.

Betrek jongeren vooral ook zelf bij het bedenken van manieren om te delen en ontdek dat er volop mogelijkheden zijn.

Twée kanten

Delen is vermenigvuldigen omdat het twee kanten op werkt. Als je geeft, ontvang je er iets voor terug. Je dient de ander met hulp of aandacht. Degene die gediend wordt, geeft je daar menselijk contact voor terug.

In dat contact kun je iets leren over jezelf, de ander en God. De ander dienen, is doen wat God van ons vraagt. Wat zou het geweldig zijn als we daarin al vroeg voor jongeren een herkenbaar voorbeeld zijn!

Dienen en delen is de manier waarop God mensen wil redden. Jezus Zelf kwam om ons te dienen. Door Zijn lijden en sterven delen wij in Gods liefde. Dat is de Bron van het dienen van de ander. In een lied is dit treffend verwoord: 'Ik wil jou van harte dienen en als Christus voor je zijn. Bid dat ik genade vind, dat jij het ook voor mij kunt zijn'.

5. Netwerkers

De generatiekloof bestaat niet meer. Tenminste als het gaat over de generaties binnen een familieverband. Buiten de familie om leven de generaties gescheiden langs elkaar. Dat geldt voor meer indelingen in bevolkingsgroepen. Afkomst, opleidingsniveau en leeftijd trekken scheidslijnen door onze maatschappij.

Samen

Dat er verschil is tussen de jongere en oudere generaties zien we ook in de manier waarop de generaties zich organiseren. 35-minners organiseren zich samen naar eigen inzicht in netwerken en 45-plussers organiseren zich samen in de voorlopig nog gevestigde structuren. Getalsmatig zie je dat bijvoorbeeld terug in de leeftijdsopbouw van het lidmaat-

Wie maken er dezelfde keuzes als ik en waar vind ik die personen?

schap van vakbonden, politieke partijen en ook de kerken. Er is tussen jongere en oudere generaties een verschil van beleving in wat 'samen' is. En vanuit dat verschil wordt er anders gereageerd op wat er in onze samenleving speelt.

Samen is voor de jongere generaties: met een groep vrienden vanavond gaan barbecueën in het park. Voor de oudere generaties is samen: dan-en-dan een barbecue organiseren voor iedereen van onze groep. Dit is een subtiel verschil tussen twee mentaliteiten. Aan de ene kant netwerkers, aan de andere kant georganiseerden. De ene generatie acteert vanuit een spontaan opgekomen initiatief, de ander vanuit een vooropgezet plan.

Het verschil is in de voorbeelden wat aangedikt, maar het is wel een gegeven. De jongere generaties zijn meer gericht op wie ze allemaal kennen en wat hen per activiteit onderling verbindt. De oudere generaties zijn meer gericht op het organisatieverband en wie ze van daaruit kennen.

Twee vragen

In de manier waarop samen beleefd wordt, draait het voor de jongere generaties om twee vragen:

1. Welke keuzes heb ik en hoe kan ik daarmee aandacht geven aan wat ik belangrijk vind?

De ongeschreven regels en afspraken binnen een groep zijn daarvoor te beknellend. Het gaat om de keuze per onderwerp en per moment. De jongere generaties kiezen zo vanuit verschillende richtingen voor de dingen die ze zelf belangrijk vinden. Daarmee laten ze de keuze niet over aan een bestuur of aan de groepsregels.

2. Wie maken er dezelfde keuzes als ik en waar vind ik deze personen?

Daarbij maakt het niet uit waar die personen vandaan komen. Ook niet uit hoe oud ze zijn, welk beroep ze hebben, uit welke kerk ze komen, welke opleiding ze volgen, hun politieke voorkeur, afkomst, enzovoort. Het gaat er bij de jongere generaties om dat ze elkaar herkennen in wat ze allebei belangrijk vinden.

Deze twee vragen zijn principes die richting geven aan wie en wat de jongere generaties als christenen zijn en doen. Samen naar een christelijk evenement, naar een concert, naar de kerk, samen maatschappelijk in actie komen. Met vrienden (in de breedste zin van het woord) en met een doel. Samen genieten: ook een gezamenlijk doel.

Maatschappelijk

De scheidslijnen in de maatschappij laten iets zien van een groeiende onvrede met hoe 'het systeem' functioneert. Kort door de bocht geformuleerd is het systeem de invloed van de gevestigde organisaties zoals multinationals, banken, politiek en overheid en religieuze instellingen. Die grote overkoepelende organisaties worden gewantrouwd. Daarnaast is

er in de hele samenleving een verlangen naar overzicht en duidelijkheid.

De jongere generaties die zich vanuit bovengenoemde principes laten aanspreken, kiezen dan ook eerder voor kleinschalig en lokaal binnen de door hen zelf opgezette netwerken. Lokaal kan overigens ook een samenwerking zijn ergens in Verweggistan, als het maar samen is met 'echte' mensen, voor een concreet doel en op een aanwijsbare plaats. Het doel is om samen lokaal hier of daar een verschil te maken.

Een paar voorbeelden:

- Samen de lokale voedselbank helpen, omdat de overheid mensen onvoldoende in hun bestaan ondersteunt.
- Samen overstappen naar een andere bank, omdat die belooft verantwoord te investeren.
- Samen informatie delen over kledingketens om te checken of ze een goed of slecht beleid gericht op arbeidsomstandigheden en milieu volgen.
- Samen eens per maand mee-eten in het verzorgingstehuis, omdat de bewoners ook gewoon mensen zijn.
- Samen trainen voor de Alpe d'HuZes, omdat een van de ouders in de groep kanker heeft.
- Samen op reis naar Verweggistan, omdat we daar mee willen werken aan opbouw.
- Samen hier de mensen uit Verweggistan die het niet meer redden ontvangen, omdat we weten uit welke situatie ze komen.
- Samen ... dat doen wat onze handen vinden om te doen.

Concreet en persoonlijk

Wil je iets met en voor jongeren organiseren, zorg er dan voor dat het zo concreet en persoonlijk mogelijk is. En als de inzet van de jongere generaties toch via een overkoepelende organisatie gaat, dan moet die organisatie in het netwerk wel een betrouwbare naam hebben.

e e 6. Leren door te doen

Voor veel jongeren is het moeilijk om zich thuis te voelen in de kerk. Ze snappen niet wat de activiteiten binnen de kerk met hun leven buiten de kerk te maken hebben. Wat is de relevantie van het geloof in het dagelijks leven? Hoe doe je dat: geloven op school of op het werk, tussen vrienden of in je contacten op social media? En nog dringender: wat heb ik aan het geloof?

Diaconaat kan voor jongeren een van de sleutels zijn om die verbinding te leggen, zodat het geloof en de Bijbel betekenis krijgen in hun leven van elke dag.

Laboratorium

Het jeugdwerk van nu gaat over je leven delen en aanwezig zijn. Dat gaat verder dan 'relationeel jeugdwerk', waarbij we binnen jeugdactiviteiten bezig zijn met het opbouwen van relaties. Want daarin zijn de kerkelijke activiteiten nog steeds het uitgangspunt.

Het jeugdwerk in de kerk kan echter niet langer functioneren als laboratorium voor het leven in de echte wereld. Om jongeren toe te rusten voor hun leven midden in de wereld, om hen te helpen daar christen te zijn en het geloof handen en voeten te geven, is het cruciaal dat jongeren experimenteren in die echte wereld en niet in het laboratorium (de kerk).

Geloofstrein

Zeven jaar geleden vergeleek Mark Oestreicher de manier waarop het geloof voor jongeren werkt met een (stoom)trein. In de tweede helft van de twintigste eeuw was de objectieve waarheid de motor van de trein van het geloof. Het verstand fungeerde als de locomotief die ons in de juiste richting voortbewoog. Het geloof was de kolenwagen die brandstof levert aan de locomotief, en gevoel en ervaring zag hij als de wagons achter de kolenwagen.

Volgens Oestreicher is aan het begin van de eenentwintigste eeuw de geloofstrein voor jongeren veranderd. Het geloof is nog steeds de brandstof, maar de meeste jongeren komen tot geloof via een *ervaring*; dat is de nieuwe locomotief. Ze ontmoeten God maar zelden via rationele argumenten.

Het is een pakkend beeld en als jeugdwerkers hebben we er vaak gebruik van gemaakt. De vraag is alleen of dit beeld vandaag nog wel klopt.

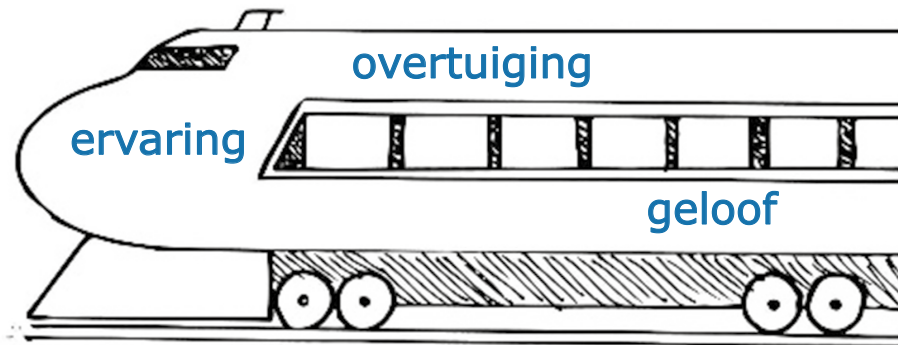
De 'trein' van vroeger

Verschuiving

Het lijkt erop dat er in onze tijd opnieuw sprake is van een verschuiving. De ervaring is nog steeds de locomotief, maar het geloof is niet langer de kolenwagen die brandstof levert aan de trein. De kolenwagen bestaat nu uit de overtuigingen waar je als jongere naar

luistert, en waaruit je zelf een keuze maakt. Het geloof is langzamerhand de wagon, het sluitstuk geworden.

Hoewel dit beeld ruimte geeft aan verscheidenheid, lijkt het geloof vooral iets te zijn geworden wat je zelf samenstelt. De vraag is echter hoe persoonlijk dat geloof nu werkelijk is. Het zou zomaar kunnen dat het persoonlijke geloof allerlei algemene trekken heeft. Nog even afgezien van het uitgangspunt dat het geloof iets is wat je wordt gegeven.

De 'trein' van nu?

Overlappen

Het beeld van de trein met wagons geeft ons inziens dan ook geen goed beeld van de werkelijkheid. De drie aspecten overlappen elkaar meer dan dat ze elkaar volgen. Het is de kunst om op zoek te gaan naar de juiste verhouding tussen deze drie.

De ervaring kan daarbij zeker het vertrekpunt zijn. Maar wat bedoelen we dan precies met ervaring? Het gevaar is dat ervaring vrij oppervlakkig wordt ingevuld. Wij denken dat beleving en ervaring ook vaak door elkaar worden gehaald. Maar ervaring is meer dan beleving, het veronderstelt reflectie op en verwerking van die beleving.

Wij zijn gewend reflectief te denken vanuit taligheid, maar de beeld- en belevingscultuur van vandaag vraagt om een breder reflectief kader. Kerkdiensten die veel gebruikmaken van wat de cultuur aanreikt, kunnen daarbij helpen, maar dat is niet voldoende, omdat de ervaring die daar wordt opgedaan zomaar kan versralen tot geloofsbeleving.

Geloofservaring

We kunnen de belevingswereld van jongeren als vertrekpunt nemen en daarin laten zien dat geloof en de Bijbel betekenis hebben voor het dagelijks leven. Volgens ons kan het diaconale aspect van gemeente-zijn daarbij een belangrijke rol spelen. Door jongeren

actief te betrekken bij het diaconaat kunnen ze geloofservaringen opdoen die verder gaan dan geloofsbeleving.

Ze ervaren dat het geloof relevant is. Daarbij hoeven ze niet al van tevoren exact te weten of te kunnen verwoorden wat hun overtuigingen zijn of wat ze geloven. Juist door hen actief bij het diaconaat te betrekken, kunnen hun overtuigingen en geloof groeien. Je laat kinderen ook niet langs de kant van het zwembad staan totdat ze een zwemdiploma hebben, want dan zullen ze nooit leren zwemmen. Nee, ze moeten spelenderwijs leren om watervrij te worden. Als ze watervrij zijn, leren ze zwemmen. Ze leren door te doen.

Experimenteren

Jongeren leren dus het beste door te doen en te experimenteren. Geef ze daarvoor de ruimte, ook als dat misschien spannend is. Om daarvan te leren, is het wel nodig dat de ervaringen worden gedeeld en dat er op de belevingen wordt gereflecteerd. Je kunt daar meer over lezen in het volgende hoofdstuk.

Wij realiseren ons dat dit niet helemaal zonder risico is. Er kunnen dingen verkeerd gaan, maar dat mag ons er niet van weerhouden om jongeren uit te dagen.

e e 7. Leren van anderen

We leren het beste door te doen. Dat geldt ook voor het diaconaat. Diaconaal leren is een vorm van ervaringsleren. Maar hoe geef je dat handen en voeten in het jeugdwerk? Door jongeren hun diaconale leerervaringen te laten delen! De jeugdgroep is daarvoor een goede plek.

Geloofservaring

Jongeren zijn vooral bezig met dingen die ze interessant vinden. Ze zijn op zoek naar verbindingen tussen henzelf en de wereld waarin ze leven. Op dezelfde manier willen ze ook zien wat het geloof kan betekenen in het dagelijks leven. Diaconale activiteiten waarin jongeren zelf worden betrokken, kunnen daarbij een belangrijke rol spelen. Overal waar jongeren anderen helpen of zorg verlenen, kunnen zij leerzame ervaringen opdoen.

Om gemotiveerd te worden, is het belangrijk dat jongeren nieuwe dingen leren op een creatieve manier. De diaconale activiteiten moeten dus interessant en uitdagend zijn, waarbij jongeren de vrijheid krijgen om zelf keuzes te maken.

Ontmoeting

Er is nog een reden waarom het belangrijk is dat de juiste activiteit wordt gekozen. Het doel is dat er op de een of andere manier een 'echte' ontmoeting plaatsvindt met degene

Houd de jongeren een spiegel voor, leer hen reflecteren

die wordt geholpen. In activiteiten waarin ontmoeting plaatsvindt, is de leerwinst groter. De betrokkenheid blijft dan namelijk niet beperkt tot iets doen. In de ontmoeting kun je de ander zien zoals hij is. Laat jongeren ook niet ieder voor zich iets individueels doen. Diaconaat is iets gezamenlijks en altijd persoonlijk, verbonden met de levens van anderen. Zorg er dus voor dat jongeren worden begeleid en uitgedaagd om iets te doen waarbij een band wordt opgebouwd met de ander. Overtuigingen, bijvoorbeeld over vluchtelingen, kunnen dan worden bevestigd of zo nodig bijgesteld. Bovendien leren jongeren hun geloof concreet vorm te geven in het dagelijks leven. Zo helpen we jongeren te ontdekken hoe ze op een geloofwaardige manier het Evangelie kunnen delen.

Tip

Benader de jongeren als een (vrienden)groep en betrek ze bij bijvoorbeeld stichting Present. Omdat jongeren mogelijk niet helder hebben wat ze zouden kunnen doen, is het een goed idee om een medewerker van Present uit te nodigen voor een presentatie. Deze gaat met de groep op zoek naar wat de jongeren willen en kunnen doen. Vervolgens wordt er een match gemaakt. Reflecteer achteraf met de jongeren en kijk of het mogelijk is om hen nog een keer in te schakelen.

Leren

Het is belangrijk dat het niet alleen bij een ervaring blijft. Essentieel is dat jongeren hun ervaringen met anderen kunnen delen en erop kunnen reflecteren. Hoe bewuster jongeren met hun ervaringen omgaan en erop reflecteren, hoe meer ze leren. Houd de jongeren een spiegel voor, zodat ze over zichzelf, anderen, de samenleving en hun geloof gaan nadenken. Op die manier leren ze te kijken naar hun eigen drijfveren en overtuigingen, maar kunnen ze ook leren dat bepaalde situaties ingewikkelder zijn dan ze dachten.

Dit kan hen bewust maken van de plek die de kerk kan innemen in de samenleving. De kerk biedt bijvoorbeeld steeds vaker hulp bij armoede. Door jongeren hier actief bij te betrekken, leren ze hoe dergelijke situaties kunnen ontstaan.

Onderzoek

Bert Roor heeft onderzoek gedaan naar diaconaal ervaringsleren. Hij geeft aan dat ruim de helft van de leerervaringen in zijn onderzoek betrekking heeft op het eigen diaconaal handelen. Mogelijke leerervaringen zijn luisteren, grenzen aangeven, vooroordelen bijstellen, maar ook meer leren over God en de manier waarop er tegen de kerk wordt aangekeken. Daar staat tegenover dat weinig leerervaringen betrekking hadden op het beter gaan begrijpen van problemen van mensen en hun maatschappelijke oorzaken.

Tip

Laat jongeren op een zaterdag hun handen uit de mouwen steken bij mensen die wel een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Bedenk daarvoor activiteiten die passen bij de jongeren. Organiseer op dezelfde dag 's avonds een feest waarvoor alle jongeren worden uitgenodigd. Zorg ervoor dat het een ontspannen avond wordt, maar geef jongeren ook de gelegenheid om iets te vertellen over wat ze die dag hebben gedaan. Zo wordt het een gedeelde ervaring.

Onderscheid

Een manier waarop jongeren op hun persoonlijke ervaring kunnen reflecteren, is door hun de mogelijkheid te geven hun ervaringen te delen in de jeugdgroep. Als jeugdwerkers hebben we daar ervaring mee opgedaan. De ene week doen jongeren een activiteit en de volgende week delen we de ervaringen in de jeugdgroep. Houd er wel rekening mee dat niet iedere jongere in staat is om ervaringen te delen en daarvan te leren. In het kleurvlak hieronder vind je een handig onderscheid om rekening mee te houden.

Doeners

Doeners willen actief zijn, maar zijn niet gericht op reflectie en delen. Ze hebben anderen nodig die hen helpen om hun ervaringen te verwoorden en daarop te reflecteren.

Denkers

Denkers reflecteren actief, maar zijn vooral op zichzelf gericht en delen dit niet snel met anderen. Je kunt hen uitdagen erover te vertellen tijdens een jeugdavond of - als ze moeite hebben om hun verhaal te vertellen - hun ervaringen en gedachten op papier te zetten.

Delers

Delers delen hun ervaringen, maar hebben moeite om er voor zichzelf conclusies aan te verbinden. Stel hun daarom gerichte vragen, waardoor ze tot reflectie kunnen komen.

Donors

Donors combineren alle elementen en kunnen makkelijk delen en reflecteren.

Onderscheid

Als de jeugdgroep een veilige plek is, kunnen jeugdleiders en jongeren elkaar daar bevragen. Het mooie aan het delen van de ervaringen in de jeugdgroep is dat ze dan ook betekenisvol

kunnen worden voor andere jongeren. Jongeren die bijvoorbeeld niet hebben meegedaan aan de activiteit omdat ze aan het werk waren. Ook zij kunnen zo geraakt en gestimuleerd worden om diaconaal actief te zijn. Het kan hen helpen om hun geloof handen en voeten te geven.

Reflectie

Enkele vragen voor reflectie op diaconale ervaringen

Niveaus van reflectie	Mogelijke reflectievragen
Persoonlijk	<p>Wat raakte je vooral in de diaconale situatie? Waarom juist dat?</p> <p>Wat heb je ontdekt over hoe je reageert op lastige situaties?</p> <p>Wat heb je geleerd over de ander(en) die je ontmoette?</p> <p>Wat riep vragen op waarmee je verder aan de slag wilt/moet?</p> <p>Wat wil je leren voor je toekomstige diaconale handelen?</p>
Kerkelijk	<p>Wat hebben we ontdekt over hoe mensen naar de kerk kijken?</p> <p>Wat zijn redenen voor mensen om wel of niet bij een kerk betrokken te zijn?</p> <p>Wat leren we hieruit voor ons kerkelijke functioneren?</p> <p>Wat betekenen onze ervaringen voor onze missionaire communicatie?</p>
Maat-schappelijk	<p>Wat leren we uit deze ervaringen over de samenleving?</p> <p>Zijn er onrechtvaardige situaties die we aan de orde willen/moeten stellen bij instanties of bij de lokale politiek of overheid?</p> <p>Wat kunnen we als kerk(en) betekenen in concrete situaties van mensen die aandacht, hulp of zorg tekortkomen?</p>
Theologisch	<p>Door welke geloofsovertuigingen lieten we ons leiden bij ons handelen?</p> <p>Welke vragen stellen onze ervaringen bij onze overtuigingen?</p> <p>Welk licht werpt de Bijbel op onze praktijkervaringen?</p>

Diaconale leertest

In hoofdstuk 13 vind je een diaconale leertest. Je kunt deze gebruiken om met jongeren na een diaconale activiteit samen te ontdekken wat ze ervan geleerd hebben.

Voor dit hoofdstuk is gebruikgemaakt van het artikel 'Diaconaal leren. Deel je ervaringen!' van Bert Roor, in Dienst, nr. 3 2016. Het nummer is te downloaden via blad-dienst.nl.

Deel 3 - Plannen

8. Jongeren erbij betrekken

Een van de meest gestelde vragen aan jeugdwerkers is: 'hoe betrekken we de jongeren erbij?' Er zijn genoeg diaconale activiteiten te bedenken en te organiseren voor tieners en jongeren, maar hoe zorg je ervoor dat ze daadwerkelijk mee gaan doen?

Als we op ons in laten werken hoe de jongeren van nu in elkaar zitten en we vertalen dat naar een aantal tips, dan kun je aan de hierop volgende tien dingen denken.

1. Bidden

Het kan cliché klinken, maar dat is het niet. Het gebed van een rechtvaardige is krachtig en mist zijn uitwerking niet (Jacobus 5:16). Als wij jongeren willen motiveren en erbij betrekken om diaconaal actief te zijn, dan is het noodzaak om zelf eerst te bidden. In het gebed mogen we de jongeren, maar ook de ander waar de activiteit op is gericht, vertegenwoordigen bij God. We mogen God vragen om een zegen zodat hij door hen heen Zijn liefde zichtbaar maakt.

2. Leg uit

Jongeren krijgen veel mee, maar snappen nog niet alles. Pubers hebben vaak een mening over van alles, maar doorzien de achtergronden nog niet altijd. Jongvolwassenen doorzien al veel meer, maar hebben minder levenservaring. Ze maken veel dingen voor het eerst mee en kunnen nog niet terugvallen op eerdere ervaringen. Een diaconaal project kan daardoor voor hen zinloos of niet nuttig lijken. 'Waarom mensen ver weg helpen als het dichtbij ook zo ellendig is?'

Bij diaconale nood is het goed om de achtergronden te laten zien.

3. Dankbaar werk

Vertel (liefst uit eigen ervaring) dat een ander helpen niet alleen goed en nuttig is, maar vaak ook dankbaar werk. Leer ze de diepe betekenis van het gezegde 'De eerste zegen is voor jezelf'. Helpen lijkt niet altijd leuk. Het bij een vrijwilligersactie voor Present schoonmaken van een toilet die jarenlang niet gereinigd is, kun je geen leuke klus noemen. Maar toch heeft zelfs dat iets moois. Je helpt de ander een beetje verder, ook al moet jij je neus dichthouden. Soms moet je zelf (even) afzien om een ander vooruit te helpen. Leer ze te genieten van de dankbaarheid van anderen.

HULP

DELEN

DONEREN

VRIJWILLIGER

Betrek de jongeren vanaf de voorbereiding bij de activiteit

4. Laat ze zelf kiezen

Betrek jongeren vanaf de voorbereiding bij de activiteit. Dit begint al met de keuze voor een activiteit. In de buurt of ver weg? Moet er een link met de kerk zijn of hoeft dat niet per se? Hoeveel tijd en geld is er beschikbaar? Geef jongeren ruimte om zelf te kiezen. Ze weten wat er speelt in de wereld en zijn gewend (hoe moeilijk ze dat soms ook vinden) om zelf te kiezen. Iets wat ze niet boeiend vinden, 'swipen' ze namelijk weg.

Bijkomend voordeel is dat ze zichzelf verantwoordelijk gaan voelen voor de activiteit. Laat je daarbij niet te snel leiden door de primaire reactie van jongeren. Reacties als leuk, stom, stoer, suf, enzovoort kunnen gekleurd zijn door de peergroup waar ze deel van uitmaken. Deze eerste reacties kunnen veranderen als ze betrokken raken en participeren in de activiteit.

5. Betrek ze in de voorbereiding

Het is ook belangrijk om samen voor te bereiden waarbij jij als jeugdwerker of diaken faciliterend en als coach aanwezig bent. Overleg regelmatig met jongeren, maar laat ze zoveel mogelijk zelf regelen en doen. Jongeren kunnen heel veel zelf. Laat ze zelf de klus van Present regelen of een goed doel benaderen. Ze kunnen zelf sponsors zoeken en een datum prikken. Laat ze leren! Coach jongeren als je merkt dat ze met iets in hun maag zitten en iets niet durven doen. Geef voorbeelden hoe ze dat dan kunnen aanpakken, zonder het gelijk uit hun handen te nemen!

**Laat jongeren dingen zoveel mogelijk
zelf regelen en doen**

6. Baken af

Wanneer het om iets nieuws gaat, kan de uitdaging te groot lijken. Baken de activiteit daarom duidelijk met de jongeren af. Vertel ze waar de grenzen liggen en geef duidelijke instructies. Jongeren doorzien nog niet alles. Jongeren van nu houden van vrijheid, maar vragen ook grenzen. Vertel ze dus waar die liggen. Zoek wel naar de balans: als je teveel inperkt, hebben ze niet meer het idee dat ze zelf iets kunnen kiezen.

7. Fouten maken mag

Een belangrijk stukje in het betrekken van jongeren bij diaconaat is hoe je omgaat met eventuele fouten. Want die zullen er gemaakt worden. Mag dat in jouw kerk/club? Ga er liefdevol mee om en praat er zo normaal mogelijk over. Vertel ook over jouw fouten als dat nuttig is. Zorg er in ieder geval voor dat het niet een 'dingetje' wordt. Communiceer ook eerlijk naar de kerkenraad - en/of anderen die verantwoordelijk zijn - wat er gebeurd is.

Wijs de jongeren (zo nodig) op het feit dat fouten maken mag. Spreek dit ook af voordat je een project start.

8. Sociaal

Tijdens de uitvoering is het belangrijk dat de activiteit een sociale belevenis wordt waarin jongeren de mogelijkheid krijgen om wat ze meemaken ook te delen. Dat kan heel praktisch door het delen van foto's of filmpjes via social media. Daarnaast natuurlijk door als groep *samen* de activiteit uit te voeren. En tenslotte door met elkaar te delen wat het met je heeft gedaan en wat je ervan hebt geleerd.

9. Aanstekelijk

Verhalen van 'echte' mensen maken veel indruk op de jongeren van nu. Een doorleefd verhaal zal jongeren stimuleren en motiveren. Probeer altijd eerst zelf de activiteit uit waar je jongeren bij wilt betrekken. Je kan dan zelf vertellen wat je hebt meegemaakt.

10. Jezelf

Realiseer je dat jijzelf als begeleider/coach/jeugdleader een voorbeeldfunctie hebt voor de jongeren. Vraag jezelf af wat jij met diaconaat en/of het project hebt. En wat je daarin uitstraalt naar de jongeren.

e e 9. Diaconaat en catechese

Als werkgroep hebben we diverse catechesemethodes bekeken. Onze belangrijkste conclusie is dat diaconaat in de meeste methodes niet verweven is met de diverse onderwerpen. Ook komt het minimaal als 'los' onderwerp aan bod. Op de vraag hoe diaconaat vormgegeven wordt richting jongeren, komen wisselende antwoorden. De lijn die daarin te bespeuren is: de diaconie (een diaken) komt eens per jaar op een catechisatieavond een presentatie geven over diaconaat/de activiteiten van de diaconie.

Onderscheid

Als er iets diaconaaals wordt gedaan, is dat vooral voor een uitgezonden gemeentelid of een project in de eigen plaats. Grotere goede doelen krijgen al minder aandacht. Het persoonlijke punt dat diaconaat bij het christen-zijn hoort, komt al bijna helemaal niet meer aan bod. Wat kun je hieraan doen?

Zoals we gezien hebben, is diaconaat een houding en onderdeel van een christelijke levensstijl. Belangrijk is het daarom om het zoveel mogelijk te integreren met wat er verder in de catechese/club gebeurt. Daarmee laat je al zien dat het een belangrijk onderwerp is.

Laat de jongeren zelf de handen uit de mouwen steken

Concreet

Hieronder volgen enkele concrete tips:

1. Betrek diaconaat actief in je programma

Vraag je bij elk onderwerp af: wat is het diaconale aspect?

2. Leef het voor

Het is al eerder gezegd, maar jongeren van nu kijken veel van je af. Jouw dienende houding helpt jongeren enorm.

3. Vraag een gastles aan

Veel diaconale organisaties hebben voorlichters die iets kunnen vertellen over wat de Bijbel zegt over dit onderwerp. Overleg van te voren over de inhoud van de gastles en voorkom dat het een 'reclameles' wordt voor het goede doel.

4. Maak het persoonlijk

Wanneer iemand van de diaconie langskomt om iets te vertellen over diaconaat, is het belangrijk dat hij ook over zijn eigen drijfveren vertelt.

5. Ga met je jongeren op stap

Maak ruimte in je programma om ook daadwerkelijk de handen uit de mouwen te steken. Je kunt zelf iets bedenken, maar er zijn via een organisatie als stichting Present ook genoeg klussen te organiseren.

6. Wacht niet te lang

In een aantal methodes komt diaconaat pas bij de belijdeniscatechese aan bod. In de pubertijd zijn jongeren al heel erg bezig met keuzes en 'what's in it for me'. Daarom is het belangrijk om al vroeg diaconale bewustwording te creëren. Je kunt natuurlijk al voor de pubertijd starten. Kinderen staan van nature erg open voor anderen en hebben vaak een sterk eerlijkheidsgevoel. Stimuleer dat en vertel dat dit goed is en dat God dit graag wil.

7. Het gaat om het hart

Maak duidelijk dat diaconaat geen 'moeten' is, maar een 'willen'. Het is als in de gemeente van Macedonië. Onder de indruk van Gods enorme genade en vervuld van overstelpende vreugde, waren de gemeenteleden ondanks hun grote armoede en beproeving zeer vrijgevig in het helpen van anderen in nood (2 Korinthe 8: 3-4). Ze wilden heel nadrukkelijk en uit eigen beweging meedoen aan de noodhulp voor Jeruzalem. En ze gaven aanzienlijk meer dan verwacht: in de eerste plaats aan de Here, en vervolgens ook aan anderen (vers 5). Diaconaat is een zaak van je hart.

e 10. Structurele planning

Gevulde koeken verkopen of meedoen aan een muziekkavond voor een hulporganisatie. Een kerstdiner voor ouderen organiseren. Honderd kilometer fietsen voor een sponsoractie. Het huis opruimen van iemand die hulp nodig heeft. Allemaal mooie voorbeelden van diaconale acties waar je als jongerenclub aan mee kunt doen. Maar hoe kom je van zo'n eenmalige actie naar een diaconale levenshouding?

Acties

Dat jeugdwerk en diaconaat heel goed bij elkaar passen, is misschien een open deur. Het is voor de jongere generaties een kleine stap om samen met een groep bekenden mee te doen aan een grote actie. Zo zijn er jeugdgroepen die maandenlang met lokale acties geld hebben ingezameld om dat samen weg te brengen naar bijvoorbeeld het Glazen Huis. Slechts een voorbeeld van de vele acties die er zijn, misschien wel te veel om uit te kunnen kiezen.

Diaconaat gaat echter verder dan het meedoen aan dergelijke acties. In essentie is het diaconaat een levensstijl waarin je de ander dient door te delen van de gaven (materieel en geestelijk) die je van God hebt ontvangen.

Structureel

In hoeverre dragen acties als het Glazen Huis bij aan een dergelijke diaconale levensstijl? Als het vooral om de kick van de actie gaat en de actie verder op zichzelf staat, is die bijdrage niet erg groot. Maar zulke acties kunnen ons wel helpen te groeien als (levens)delende gemeenschap van Christus.

Want zo'n gemeenschap worden we niet vanzelf, het vraagt om oefening. En juist in het oefenen kunnen dergelijke acties helpen, zeker voor de jongere generaties. We leren immers het beste door te doen.

Het is dus belangrijk dat het niet alleen bij de kick van die ene actie blijft, maar dat jongeren worden geholpen om hun ervaringen met anderen te delen en erop te reflecteren. Hoe bewuster dat gebeurt, hoe meer de jongeren van de acties leren. Meer hierover heb je kunnen lezen in hoofdstuk 7. Het is zaak dat er samen geoefend wordt in allerlei diaconale acties en dat dit een structureel onderdeel wordt van de vorming van jongeren.

Plannen

Jeugdleiders en diakenen hebben allemaal hun eigen agenda's. Structurele aandacht voor diaconaat in het vormingswerk van jongeren vraagt dus om overleg, planning en afstemming. Bespreek hoe je ergens samen aandacht aan kunt geven en hoeveel tijd ervoor nodig en beschikbaar is. Kerst-, veertigdagen- of paasacties sluiten aan bij het kerkelijk jaar en lenen zich goed voor diaconale acties, maar passen ze ook in de agenda van het jeugdwerk?

Overleg hier als diakenen en jeugdleiders samen over. De kersttijd is bijvoorbeeld als periode vaak minder geschikt, omdat het veelal als periode voor het gezin en de familie wordt ervaren en daarnaast omdat het voor veel middelbare scholieren een periode is waarin ze vermoeid zijn. De herfstvakantie of de voorjaarsvakantie lenen zich veel beter voor een actie met jeugdgroepen. Een ander passend moment voor een actie is de afronding van het jeugdwerkseizoen. Er is dan een ruime voorbereidingstijd; ook dat versterkt het leereffect.

Elke actie kan bijdragen aan het diaconaal besef van jongeren

Leereffect

De draagwijdte van een diaconale actie kan worden vergroot door verder te kijken dan de actie zelf. Als de jeugd wordt gevraagd om alleen maar één bepaalde dag ergens te komen helpen, draagt dat minder bij aan het oefenen van een (levens)delende gemeenschap dan wanneer de jongeren ook worden betrokken bij de voorbereiding van de actie. Het leereffect en de betrokkenheid van de jongeren worden groter door hun inspraak en verantwoordelijkheid te geven bij de organisatie ervan.

Daarnaast is er ook na de actie tijd en gelegenheid nodig om te reflecteren. De actie zelf kan een succes of een tegenvaller zijn, afhankelijk van de verwachting die iedereen ervan had. Toch kan elke actie bijdragen aan het diaconaal besef. Het reflecteren op zo'n actie is misschien wel de belangrijkste oefening in het delen van je leven met elkaar. (Zie ook hoofdstuk 7.)

Bewustzijn

Diaconaal bewustzijn komt namelijk niet alleen tot stand door het helpen van hongerigen, vreemdelingen, zieken, gevangenen. Het ontstaat ook door in die actie te herkennen dat wij door God aan elkaar gegeven zijn als het lichaam van Christus, om Zijn handen en voeten in deze wereld te zijn. Die herkenning komt niet vanzelf, daar zijn samenwerkingsvoorbeelden voor nodig. Zo kunnen diaconale acties jongeren helpen om hun geloof in Christus een plek te geven in hun dagelijks leven.

11. Duurzaam diaconaat

Dienstbaar zijn aan je naaste behoort tot de kern van het christelijk geloof. Door dit een structurele plek te geven in de geloofsopvoeding, leren jongeren dit eigen te maken in de praktijk van hun eigen leven. Dat gaat echter niet vanzelf. Hoe versterk je dit nu voor de lange termijn?

Initiatiefgroep diaconaal jeugdwerk

Om het diaconaal jeugdwerk in je gemeente vorm te geven, kun je een aparte werkgroep in het leven roepen. Het voordeel is dat je daarin de verschillende werkvelden bij elkaar brengt en ze zo betreft bij het onderwerp. Dit kan met name in een gemeente met veel jongeren een goede aanpak zijn. Deze initiatiefgroep is tijdelijk en kan zich richten op de volgende activiteiten:

- een gemeentebrede bezinning op diaconaal jeugdwerk;
- een coördinerende en initiërende rol innemen ten opzichte van de verschillende werkterreinen;
- zo de diverse werkterreinen helpen om diaconaal jeugdwerk daadwerkelijk handen en voeten te geven.

Zorg ervoor dat deze initiatiefgroep bestaat uit een (jeugd)diaken, een of meer jeugdleiders, ouders, jongeren en mogelijk iemand die verstand heeft van 'leren'. De (jeugd)diaken is de verbindingsschakel tussen diaconie, jeugdleiders en kerkenraad (zie ook de hoofdstuk 14 voor de taakomschrijving van de jeugddiaken).

Voorleven

Diaconaat is een wezenlijk aspect van het leven van de christelijke gemeente en het is van groot belang dat jongeren in het leven van de gemeente het diaconaat in actie zien. Zodat ze leren dat diaconaat niet is uitbesteed aan de diaconie. Voor menig diaconie ligt hier een grote uitdaging.

Om hun geloof handen en voeten te geven, hebben jongeren voorbeelden nodig. Het is belangrijk dat de gemeente een leef- en leergemeenschap is, waarin gemeenteleden voor jongeren een voorbeeld zijn in getuigenis en gedrag.

Wat geven we jongeren mee over diaconaat? En zien ze het terug in ons leven, in dat van de gemeente en in de erediensten? Kortgezegd: doen we wat we zeggen (practice what we preach)? Zien en ervaren ze dat het niet een theoretisch verhaal is, maar een Koninkrijk in uitvoering? Heeft diaconaat een zichtbare plek in de eredienst en in ons kerkelijk leven? Wie werk wil maken van het betrekken van de jeugd in diaconaat, kan niet om deze vragen heen. Het is cruciaal dat we onze jongeren een diaconale levensstijl daadwerkelijk (met vallen en opstaan) voorleven. Alle andere inspanningen bouwen hierop voort!

Beleidsmatige en integrale aanpak

Bij diaconale vorming zijn meer partijen betrokken. Ouders, catecheten, jeugdleiders, diakenen ... allemaal zijn ze bezig met het vormen en leren van jongeren. We mogen blij zijn met wat er spontaan in en door de gemeente gebeurt, maar daarnaast is een bewuste en planmatige aanpak ook van belang. Zo voorkom je dat het een hobby is van een paar enthousiastelingen of van de diaconie alleen. Door diaconale vorming nadrukkelijk onder-

Jongeren willen een kerk die inspireert en laat zien waar ze voor staat

deel te maken van het jeugdwerk, verbind je verschillende kerkelijke werkterreinen, versterk je het effect en maak je het minder kwetsbaar.

Eredienst

Diaconaat dient nadrukkelijk zichtbaar te worden in het leven van de gemeente en daarmee dus ook in de kerkelijke samenkomsten. Diaconaat is zoveel meer dan het geven van die ene euro in de collecte! Betrek jongeren bij de voorbereiding van een dienst over een diaconaal onderwerp. Geef het diaconale werk van de gemeente (bijvoorbeeld het werk voor de voedselbank of SchuldHulpMaatje) een plek in de dienst door erover te vertellen, ervoor te bidden en ervoor te collecteren.

Vraag uw predikant te preken over een diaconale levensstijl en collecteer voor een concreet diaconaal project gericht op jongeren. Vraag jongeren om de communicatie hierover te verzorgen, liefst vanuit eigen ervaring als die er is. Overleg ook met de kindernevendienst hoe diaconale vorming van de allerjongsten een plek kan krijgen.

Jeugddiaken

Een jeugddiaken is de aangewezen persoon om diaconaat en jongeren met elkaar te verbinden. Een voordeel van het hebben van een aparte jeugddiaken is dat het zorgt voor een verankering van het diaconale jeugdwerk binnen de kerk. Het risico is wel dat de jeugddiaken degene wordt die het dan maar allemaal moet gaan doen.

Een jeugddiaken is de aangewezen persoon om diaconaat en jongeren met elkaar te verbinden.

Een jeugddiaken kan verschillende rollen hebben. Zo kan hij als contactpersoon het aanspreekpunt zijn voor het jeugddiaconaat. Hij is dan degene die anderen enthousiast maakt voor diaconaal jeugdwerk, mensen bij elkaar brengt en zorgt voor een goede communicatie. Daarnaast kan hij het diaconale jeugdwerk coördineren en afstemmen met diverse betrokkenen. Vanzelfsprekend werkt een jeugddiaken daarin nauw samen met jeugdouders en jeugdleiders. Ook kan hij voorlichting geven aan jeugd en kerkenraad, diaconie en gemeente over dit belangrijke onderwerp. Tenslotte kan hij jongeren coachen bij het doen van diaconale activiteiten.

Als een gemeente een jeugddiaken aanstelt, is het zaak deze jeugddiaken een duidelijke taakomschrijving mee te geven. Hier verwijzen we graag weer naar hoofdstuk 14, met een taakomschrijving van de jeugddiaken.

Deel 4 - Aan de slag

e e 12. Materialen

Als je met jongeren diaconaal aan de slag wilt gaan, kun je gebruikmaken van een veelheid aan uitstekende materialen, projecten en methodes. Dit hoofdstuk bevat een verkort overzicht daarvan. Een uitgebreide inventarisatie komt beschikbaar op de websites van de deelnemende organisaties.

Micha Young

Micha Nederland probeert via Micha Young het diaconaal bewustzijn van jongeren te vergroten. Zie <http://www.michanederland.nl/young/>.

Micha Young Vluchtelingen

Kunnen we alle vluchtelingen wel helpen? Wordt Europa overspoeld met vluchtelingen? Hoe zit het met economische 'gelukzoekers'? En wat is opvang in de regio?

Veel jongeren vinden het lastig om hun houding ten opzichte van vluchtelingen te bepalen. Daarom is er nu het werkboek 'Recht doen aan vluchtelingen'. Ga aan de slag met je jeugdgroep, club of catechesegroep en ontdek wat wij kunnen betekenen voor vluchtelingen. Deze speciale uitgave is een aanvulling op de bestaande Micha Young materialen. Bestel het werkboek: <https://www.zoa.nl/campagne/aan-slag-jeugdgroep/>.

Nacht zonder dak (Tear)

Nacht Zonder Dak is een actie van hulporganisatie Tear waarbij je één nacht met een groep van de kerk, school of jeugdhonk, doorbrengt in een zelfgemaakt krotje van plastic en kartonnen dozen. De opbrengst van Nacht Zonder Dak gaat naar straatjongerenprojecten van Tear in Bolivia, Cambodja en Kenia. Meer info op <http://www.nachtzonderdak.nl>.

Youth for Christ |The Mall

YfC|The Mall is actief in circa twintig steden en daarmee een van de grootste aanbieders van jongerenwelzijnswerk in Nederland. Het opbouwen van vertrouwensrelaties met jongeren staat centraal. Vanuit die relaties stimuleert de organisatie jongeren om hun eigenwaarde te ontdekken, hun talenten te ontwikkelen en bij te dragen aan de samenleving. Het betreft diaconaat voor en vaak ook door jongeren. Lees meer op <http://themall.nl/>.

Athletes in Action

Athletes in Action is een voorbeeld van diaconaal en evangeliserend doen-leren-delen.

Sport is een taal die veel jongeren aanspreekt. Het is een ideale manier om in je buurt met andere jongeren in contact te komen en om als gemeente dienstbaar te zijn.

Zie <https://www.athletesinaction.nl/>.

Zip Your Lip (World Vision)

Doe je mee met Zip your Lip, dan vast je 24 uur. Daarmee vecht je mee tegen honger. Een actie voor jongeren om samen met vrienden en klasgenoten te doen. Een onvergetelijke ervaring, want het hongergevoel vergeet je niet zo snel. Voorafgaand aan de actiedag zoekt de jongere mensen uit zijn omgeving die hem willen sponsoren. Dat kan onder meer via een persoonlijk profiel op de site waarmee de jongeren iedereen laat weten dat hij meedoet met Zip your Lip. Hoe meer geld hij ophaalt, hoe meer kinderen met honger geholpen kunnen worden. Meer info op <https://zipyourlip.worldvision.nl/>.

Open Doors

Open Doors steunt christenen die om hun geloof worden vervolgd of verdrukt. Ook voor jongeren heeft de organisatie een aantal concrete producten en materialen. Neem een kijkje op <https://www.opendoors.nl/ons-werk/jongeren/>.

Challenge 2184 (Red een kind)

Een van de manieren om met jongeren in actie te komen is de Challenge 2184.

€ 2184,- is het bedrag dat Red een Kind nodig heeft om een kind binnen zeven jaar uit de armoede te laten groeien. De Challenge daagt leerlingen uit om samen hun talent in te zetten en daarmee het bedrag bij elkaar te halen.

Zie <https://www.redeenkind.nl/scholen/challenge-2184>.

CGJO (Christelijke Gereformeerde Jeugdwerk Organisatie)

CGJO-materialen over diaconaat vind je via www.cgjo.nl > downloads.

Het jaarthema van 2017 is Wereldburger. Je kunt in de zoekbalk via bovenstaande link zoeken op 'wereldburger'. Met suggesties voor kerkdiensten rondom dit thema en suggesties voor diaconaat en jongeren. Daarnaast zijn er (maatwerk)trainingen over dit onderwerp mogelijk.

Helpende handen

Helpende handen beschikt over materiaal rondom diaconaat voor jongeren met een beperking (autisme). Mensen met een beperking kunnen een volwaardige plaats in kerk en samenleving innemen als zij en hun omgeving weten hoe dat het beste kan. Helpende Handen geeft daarom voorlichting aan kerken, scholen en verenigingen.

De volgende brochures zijn beschikbaar: Autisme in de kerk, Autisme in het jeugdwerk, Autisme thuis, Een beetje autistisch.

Zie <http://www.helpendehanden.nl/uitgaven-autisme-in-de-kerk/>.

LCJ (Landelijk Contact Jeugdwerk - CGK)

Asielzoekers... ongetwijfeld heb je een beeld bij dit begrip. Maar ... heb je wel het juiste beeld? Hoe denk jij over deze groep mensen - waarvan er ook heel wat in Nederland zijn? Heb jij een eigen standpunt over asielzoekers, of praat je de massa na? Heb je weleens contact gezocht met asielzoekers? Het LCJ heeft een handreiking over dit onderwerp geschreven. Over asielzoekers, maar ook over de verantwoordelijkheid die wij als land, maar vooral ook als kerk hebben ten opzichte van hen. Zijn asielzoekers ook al jouw naasten?

Je vindt de handreiking *Asielzoekers, wie zijn dat?* in de webshop van het LCJ:

<http://www.lcj.nl/webshop/handreiking+16/actueel-en-actie>.

Diaconale reizen

World Servants

World Servants wil, vanuit het geloof in Jezus Christus, jongeren enthousiast maken en toerusten om zich dienstbaar in te zetten in deze wereld. Ze doet dat door het uitzenden van teams die bouwprojecten realiseren in ontwikkelingslanden. Zowel het bouwen als het overige programma (waarin thema's als armoede, praktisch geloven en omgaan met cultuurverschillen een rol spelen) vinden plaats in nauwe samenwerking met de plaatselijke bevolking. Jongeren hebben zo de kans om daadwerkelijk te ervaren wat dienstbaarheid inhoudt. Lees meer op <http://www.worldservants.nl/>.

Jongeren ervaren zo daadwerkelijk wat dienstverlening inhoudt

Dienstverlening Jongeren Wereldwijd

Stichting Dienstverlening Jongeren Wereldwijd (DJW) geeft jongeren de kans om zich wereldwijd in te zetten in dienst van de kerk. Concrete hulp bieden aan mensen die dat nodig hebben gaat hierbij hand in hand met het uitwisselen van geloof en ervaringen met medechristenen.

DJW stimuleert de deelnemers tevens om met de door hen opgedane ervaringen de eigen gemeenten te dienen. Neem een kijkje op <http://www.djw-cgk.nl/>.

Woord en Daad Young

Woord en Daad Young organiseert ambassadeursreizen en 'weeseerlijkreizen' naar ontwikkelingslanden in samenwerking met middelbare scholen. In de zomer van 2013 hopen ze samen met World Servants opnieuw een bouwreis te organiseren. Verder heeft Woord en daad een uitwisselingsprogramma voor scholieren van technische opleidingen met vakjongeren in ontwikkelingslanden.

Zie <https://www.woordendaad.nl/doe-mee/voor-jongeren/reizen>.

DJW geeft jongeren de kans zich wereldwijd in te zetten in dienst van de kerk

13. Diaconale leertest

WAT HEB JIJ GELEERD UIT JE DIACONALE ERVARINGEN?

	NIET MEE EENS	MEE EENS	HELEMAAL MEE EENS	PUNTEN
1. Ik begrijp nu beter waarom bepaalde mensen om hulp aankloppen bij instanties.	☐	☐	☐	_____
2. Zonder deze ervaring(en) zou ik bepaalde sociale problemen minder goed begrijpen.	☐	☐	☐	_____
3. Ik ben mij meer bewust geworden van wat mij inspireert om dit werk te doen.	☐	☐	☐	_____
4. Ik heb geleerd hoe mensen positief kunnen omgaan met een tekort of beperking.	☐	☐	☐	_____
5. Ik begrijp nu beter wat de invloed is van de samenleving op de problemen van medemensen.	☐	☐	☐	_____
6. Ik ben sterker dan voorheen gemotiveerd om mijn naaste te dienen en te delen wat ik heb ontvangen.	☐	☐	☐	_____
7. De persoon die ik help/heb geholpen heeft mij aan het nadenken gezet door zijn opmerkingen.	☐	☐	☐	_____
8. Ik heb meer kennis gekregen over bepaalde sociaal-maatschappelijke problemen.	☐	☐	☐	_____
9. Mijn relatie met God is door dit werk verdiept of versterkt.	☐	☐	☐	_____
10. Ik ben de levensovertuiging van de ander meer gaan begrijpen en respecteren.	☐	☐	☐	_____
11. Ik heb mijn mening bijgesteld over de rol van de kerken in de samenleving.	☐	☐	☐	_____
12. Ik heb geleerd om mijn oordeel over iemands situatie uit te stellen.	☐	☐	☐	_____
13. De persoon die ik help/hielp heeft mij een spiegel voorgehouden door de manier waarop deze met zijn situatie omgaat/omging.	☐	☐	☐	_____
14. Ik kan nu beter uitleggen hoe bepaalde problemen elkaar kunnen versterken.	☐	☐	☐	_____

15. Ik weet beter dan voorheen hoe ik moet handelen bij iemand die problemen heeft. _____
16. Ik ben positief verrast door de manier waarop de ander met mij omging. _____
17. Ik ben anders gaan denken over de rol van mijn kerk/gemeente in onze omgeving. _____
18. Ik ben aan het nadenken gezet over de manier waarop ik met anderen omga. _____
19. Ik ben de ander die ik help/hielp meer gaan zien als medemens en minder als probleemgeval. _____
20. Ik zie nu meer het verband tussen de oorzaken en de gevolgen van bepaalde noden. _____
21. Bepaalde Bijbelgedeelten zijn meer voor mij gaan betekenen. _____
22. Mensen in nood beschikken over meer kracht en mogelijkheden dan ik dacht. _____
23. Ik ben anders gaan aankijken tegen het belang van individuele bijdragen aan een gezonde samenleving. _____
24. Bepaalde waarden of principes zijn sterker voor mij gaan leven. _____
25. Ik ben verrijkt door mijn ontmoeting met de ander. _____
26. Mijn ogen zijn geopend voor de oorzaken van bepaalde noden van medemensen. _____
27. Ik vind het nu meer vanzelfsprekend om zorg te dragen voor anderen met de mogelijkheden die ik heb, ook buiten dit vrijwilligerswerk om. _____
28. Ik heb geleerd om meer ontvankelijk te zijn voor wat God mij in de ander wil schenken. _____
29. Ik doorzie nu beter wat de invloed is van de directe leefomgeving op mensen. _____
30. Ik heb beter leren luisteren naar medemensen zodat ik nu bewuster kan spreken en handelen in hun belang. _____

Hieronder vind je uitleg over deze diaconale leertest, over het berekenen van je score en over de betekenis.

Dimensies van diaconaal leren

Deze diaconale leertest gaat uit van drie aspecten (dimensies) van diaconaal leren:

1. Leren van *medemensen* naar wie wordt omgezien.
2. Leren over de *noden* van medemensen en hoe deze door de leefomgeving/context beïnvloed worden.
3. Bewust reflecteren op *het eigen diaconale handelen* om daaruit te leren voor later.

Hoe bepaal je jouw leereffect?

- Vul achter elke stelling je score in:
niet mee eens = 0, mee eens = 1, helemaal mee eens = 2.
- Neem deze punten over in het schema hieronder.
- Tel de punten per dimensie op in de totaalkolom. Je totaal kan variëren van 0 tot 20.
- Bepaal je totaalscore door de drie scores bij elkaar op te tellen.

Dimensie 1: Leren van medemensen	1	4	7	10	13	16	19	22	25	28	Score 1:
Dimensie 2: Leren over noden en invloed van omgeving	2	5	8	11	14	17	20	23	26	29	Score 2:
Dimensie 3: Reflecteren op eigen handelen	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	Score 3:
Naam:					Datum:			Totaal score:			

Om over na te denken

0-19 punten: Je hebt volgens jezelf zeer weinig (0-9) of weinig (10-19) geleerd.

Komt dit doordat je al veel levenswijsheid had opgebouwd? Of ligt het misschien aan de manier waarop je invulling geeft aan je diaconale werkzaamheden? Het zou kunnen zijn dat je vooral taakgericht bent of praktisch ingesteld en minder gericht op ontmoeting. Of denk je gewoon niet zoveel na over de mensen die je ontmoet en hun problemen en omstandigheden?

20-39 punten: Je hebt volgens jezelf redelijk wat (20-29) of vrij veel (30-39) geleerd.

Zit jouw leereffect vooral in wat je van je medemensen hebt geleerd? Dan ben je waarschijnlijk sterk relatiegericht. Heb je vooral geleerd over de problemen van mensen en hoe de leefomgeving deze beïnvloedt, dan is er blijkbaar een nieuwe wereld voor je opengegaan. Scoorde je vooral hoog op het reflecteren op je eigen handelen? Vermoedelijk ben je daar dan goed in en kun je anderen wellicht helpen om meer te leren uit hun diaconale ervaringen.

40-60 punten: Je hebt volgens jezelf veel (40-49) of heel veel (50-60) geleerd.

Je leereffect is opmerkelijk hoog. Waarschijnlijk heb je veel nieuwe ervaringen opgedaan die een diepe indruk hebben nagelaten. Maar je score laat ook zien dat je daar heel bewust over nadent. Tip: praat over je ervaringen met mensen in je omgeving en deel ze in je kerk of gemeente. Op die manier kun je anderen stimuleren zich ook diaconaal in te zetten.

Deze diaconale leertest is ontwikkeld door Bert Roor - Academie Theologie van de Christelijke Hogeschool Ede. De link naar de digitale versie vind je in hoofdstuk 15.

14. Taakomschrijving jeugddiaken

De jeugddiaken heeft voor het uitvoeren van zijn ambtswerk heel specifiek de jongeren in de gemeente als doelgroep. Wellicht overbodig om te vermelden, maar de jeugddiaken heeft - net als elk ander kerkenraadslid - ambtsgeheim.

Diaconaal jeugdwerk is, kort gezegd:

- diaconaat *door* jongeren, en
- diaconaat *voor* jongeren

Taken

Een jeugddiaken heeft de volgende taken:

Diaconaat door jongeren

- Jongeren informeren over en toerusten tot diaconaat door het (laten) verzorgen van avond(en) op catechisatie, club en JV. Daarbij moet bewustzijn worden geschapen ten aanzien van:
 - de nood in de wereld, dichtbij en ver weg;
 - de kloof tussen arm en rijk in de wereld;
 - de Bijbelse noties van barmhartigheid, gerechtigheid en rentmeesterschap, en de opdracht om te dienen zoals die door God in Zijn Woord is gegeven;
 - de gaven van de jongeren;
 - de door jongeren zelf opgevangen signalen van zorgen/problemen.
- Aanzetten tot en mede organiseren van diaconale acties van de jeugd (bijvoorbeeld het bezoeken van ouderen, Nacht zonder Dak, Zip your lip, een diaconale reis, maatschappelijke stage, ...).
- Coördineren van activiteiten.

Diaconaat voor jongeren

- Noden onder jongeren opsporen (handicap, verslaving, pesten, worsteling rondom seksuele geaardheid, verdwalen in overvloed aan keuzemogelijkheden op gebied van studiekeuze, werkloosheid, enzovoort).
- Jongeren ondersteunen/doorverwijzen/begeleiden bij problemen.
- Preventief: voorlichting op diverse gebieden organiseren.

Vaardigheden

Een jeugddiaken:

- heeft liefde voor God;
- heeft hart voor en feeling met jongeren;
- is thuis in de denkwereld van jongeren;
- heeft kennis van de netwerken binnen de gemeente;
- heeft coachende eigenschappen;
- is communicatiefvaardig.

Contacten

Om zijn taken goed te vervullen, onderhoudt de jeugddiaken contacten met:

- de jeugd;
- de leiding van jeugdclubs en -verenigingen;
- de jeugdouderling/diaconie/predikant/kerkenraad;
- (indien nodig/wenselijk) de ouders van de jongeren (niet buiten medeweten van de betrokken jongere).

Initieer als jeugddiakon diaconale acties, bijvoorbeeld Nacht zonder Dak

15. Media en tips

Over delen:

- Artikel Delen is het nieuwe hebben
<https://www.missionederland.nl/k/n646/news/view/246091/233415/zoeken-naar-straks.html>
- Boek Delen doe je zo - Martine Zeijlstra en Robert Visscher (2016), Forte Baarn
<http://www.rd.nl/aan-de-slag-met-spullen-delen-1.549771>

Over uitwisselen van ervaringen en reflecteren:

- Artikel Geen flitsende worship, maar een warm bad
<http://www.eo.nl/geloven/nieuws/item/geen-flitsende-worship-maar-een-warm-bad/>
- Diaconale leertest - reflecteer op diaconale ervaringen (hoofdstuk 13)
Digitaal te raadplegen via <http://diaconaalsteunpunt.nl/download/12404/>

Over de gedachtewereld van jongeren:

- Filmpje Moby & The Void Pacific Choir - Are You Lost In The World Like Me (Official Video) - dit filmpje brengt het gevoel van jongeren dat het systeem faalt en hun zoektocht naar overzicht dichtbij
<https://youtu.be/VASyWEuqFd8>
- Artikel Ook bij de Next: een generatiekloof
http://opiniepanel.eenvandaag.nl/uitslagen/68105/ook_bij_de_next_een_generatiekloof

16. Meer lezen

Relevante boeken

- Dienen en delen (2009) - G.C. den Hertog, A. Noordegraaf
- Handboek voor Diakenen (2014) - H. Wijma, D.J. Poel, T. Luth-Eikelenboom, e.a.
- Onderweg met de Samaritaan (2016) - H. Stoorvogel

Relevante websites

- www.diaconaalsteunpunt.nl
- www.cgk.nl/diaconaat
- www.praktijkcentrum.nl
- www.ngj.nl
- www.cgjo.nl
- www.lcj.nl

Wij delen

Wij delen geloof
wij delen de hoop
die wij ontvangen van God
Vijf broden, twee vissen
de Heer die het brak
en niemand kwam iets tekort
Zo willen wij delen
van wat Hij ons gaf
totdat het een overvloed wordt

Wij delen met jou
en met iedereen
de hoop en liefde van God
Vijf broden, twee vissen
de Heer die het brak
en niemand kwam iets tekort
Zo mogen wij delen
met handen en hart
totdat het een overvloed wordt

Wij delen ver weg
we delen dichtbij
één kerk, één wereld, één God
Vijf broden, twee vissen
de Heer die het brak
en niemand kwam iets tekort
Dat wonder voltrekt zich
nog iedere dag
als delen een deel van ons wordt

tekst: Matthijn Buwalda
muziek: Anders Ruuth